

DIAGNOZA SPOŁECZNA WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

- STRESZCZENIE

WROCŁAW 2022

**DIAGNOZA SPOŁECZNA
WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO
2021
- STRESZCZENIE**

Instytut Rozwoju Terytorialnego
ul. J. Wł. Dawida 1A
50-527 Wrocław
www.irt.wroc.pl

dyrektor
dr Maciej Zathey

zastępcy dyrektora
Bogusław Molecki
Agnieszka Wałęga

koordynator opracowania
Wojciech Maleszka

zespół autorski
Karolina Gmur
Sławomir Książek
Marta Kukuła
Wojciech Maleszka

opracowania kartograficzne i elektroniczne przetwarzanie danych
Marta Kukuła

skład tekstu i redakcja
Magdalena Pietrukiewicz

foto:
pixabay

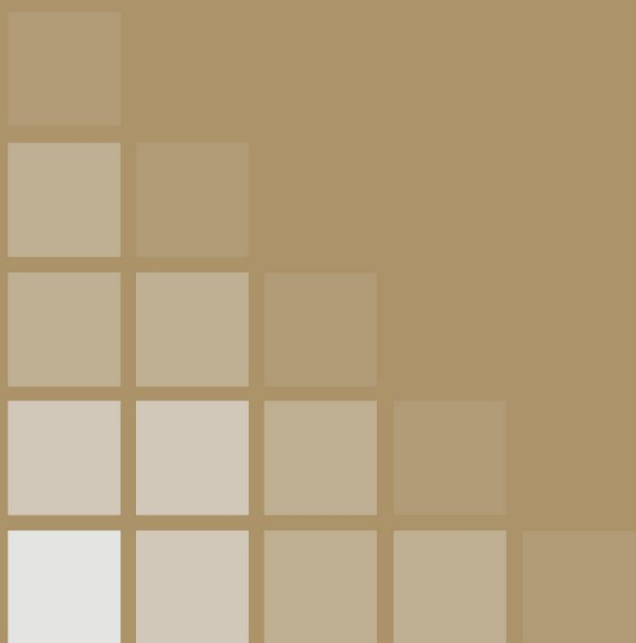

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	5
Cel opracowania	6
Metodyka opracowania	6
NAJWAŻNIEJSZE WYNIKI BADANIA	8
Indywidualna jakość i styl życia	9
Warunki życia gospodarstw domowych	15

WPROWADZENIE

WPROWADZENIE

CEL OPRACOWANIA

Kreowanie regionalnej polityki społecznej, wymaga rzetelnego rozeznania potrzeb jego mieszkańców. Opracowana *Diagnoza społeczna województwa dolnośląskiego 2021* wpisuje się w szeroki nurt badań nad poziomem kapitału społecznego, stanowiąc jednocześnie odpowiedź na współczesne wyzwania rozwojowe w wymiarze krajowym i europejskim.

Diagnoza, w syntetycznym ujęciu, wskazuje na najistotniejsze tendencje rozwoju społecznego mające wpływ na jakość życia mieszkańców Dolnego Śląska. Opracowanie stanowi także próbę uzupełnienia analiz społeczno-gospodarczych opartych na wskaźnikach statystycznych (ilościowych) o kompleksowe informacje o warunkach i jakości życia Dolnoślązaków, a także ich postawach, stanie ducha oraz nastrojach społecznych.

Ponadto opracowanie posiada wartość aplikacyjną i wspiera proces kreowania regionalnej polityki społecznej, będącej integralną częścią polityki rozwoju Dolnego Śląska nakreślonej w *Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030*. Diagnoza może także przyczynić się do racjonalnego i precyzyjnego programowania interwencji w dziedzinach społecznych, w szczególności na bazie środków finansowych Unii Europejskiej w ramach polityki spójności na lata 2021-2027.

METODYKA OPRACOWANIA

Diagnoza społeczna województwa dolnośląskiego 2021 oparta została o badanie ankietowe przeprowadzone w ujęciu indywidualnym (część 1) oraz w ujęciu gospodarstw domowych (część 2).

Pomiar indywidualnej jakości i stylu życia (część 1) obejmował:

- pochodzenie mieszkańców,
- dobrostan psychiczny,
- aktywność zawodową,
- zdrowie i jakość usług medycznych,
- czas wolny i uczestnictwo w kulturze,
- aktywność obywatelską i kapitał społeczny,
- krajobraz i sąsiedztwo.

Badanie warunków życia gospodarstw domowych (część 2) obejmowało aspekty:

- warunki mieszkaniowe,
- sytuację dochodową i sposób gospodarowania dochodami.

Badanie od strony merytorycznej, w szczególności kwestionariusze wywiadów (zawierające dla części 1 – 34 pytania oraz dla części 2 – 24 pytania), zostało przygotowane przez Instytut Rozwoju Terytorialnego (załącznik 1). Wykonanie techniczne badania powierzono podmiotowi zewnętrznemu specjalizującemu się w terenowej realizacji badań ilościowych firmie ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku z Kutna. Badanie ankietowe zostało zrealizowane w terminie od 09.09.2021 r. do 15.10.2021 r. Ankietyzację przeprowadzono metodą CATI – wywiady telefoniczne wspomagane komputerowo. Średni czas trwania wywiadu wynosił 15 minut.

Grupę respondentów stanowili mieszkańcy województwa dolnośląskiego w wieku 16-80 lat, zamieszkujący daną gminę nieprzerwanie przez min. 6 miesięcy licząc od daty badania i posiadający obywatelstwo polskie.

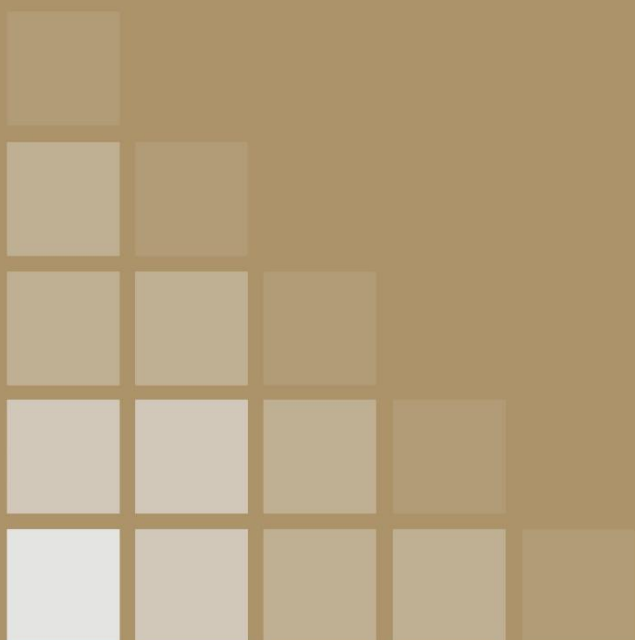
Wielkość próby badania ankietowego zarówno dla części 1, jak i dla części 2 uwzględniła uzyskanie reprezentatywności terytorialnej wyników ankietyzacji tj. zróżnicowania wyników ze względu na rodzaj gminy zamieszkiwanej przez respondentów – tj.: (1) miasta na prawach powiatu, (2) gminy miejskie, (3) gminy miejsko-wiejskie i (4) gminy wiejskie. Dodatkowo w ramach wydzielonych rodzajów gmin zamieszkania respondenta przy doborze próby uwzględniono cechy demograficzne obszarów tj. strukturę ludności według wieku i płci.

W ramach badania ankietowego zostało wykonanych 1200 wywiadów (po 600 wywiadów dla każdej części) według następującej struktury próby dla każdej z wydzielonych części:

WIEK/PŁEĆ	16-24		25-34		35-44		45-54		55-64		65-80		OGÓŁEM
	k	m	k	m	k	m	k	m	k	m	k	m	
MIASTA NA PRAWIE POWIATÓW	9	9	17	15	22	22	15	14	16	12	23	16	190
GMINY MIEJSKIE	7	7	10	10	14	14	11	11	13	11	17	12	137
GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE	9	10	13	13	16	15	12	12	13	12	15	12	152
GMINY WIEJSKIE	8	8	10	11	13	13	10	10	10	10	10	8	121
OGÓŁEM K/M	33	34	50	49	65	64	48	47	52	45	65	48	600
OGÓŁEM WIEK	67		99		129		95		97		113		

Sposób doboru próby opierał się na doborze losowo-warstwowym, w którym warstwą były 4 wskazane rodzaje gmin dla każdej części badania. Przy doborze próby przyjęto minimalny poziom ufności 95% i maksymalny błąd statystyczny 4%.

NAJWAŻNIEJSZE WYNIKI BADAŃ

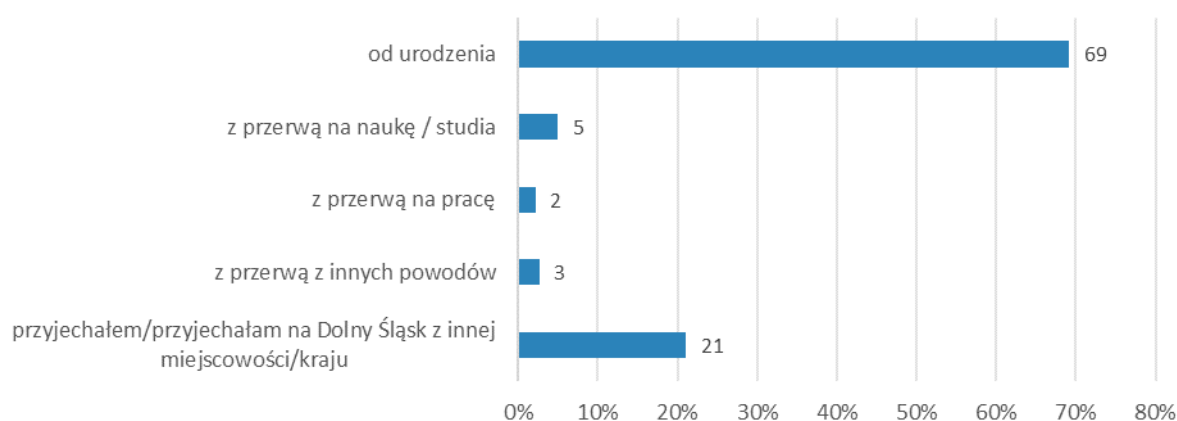

NAJWAŻNIEJSZE WYNIKI BADANIA

INDYWIDUALNA JAKOŚĆ I STYL ŻYCIA

Historia i współczesne procesy społeczno-gospodarcze zachodzące w regionie są głównymi determinantami, warunkującymi pochodzenie miejsca zamieszkania Dolnoślązaków. Przeważająca większość respondentów urodziła się na Dolnym Śląsku (blisko 4/5 osób); (wykres 1). Udział osób urodzonych poza Dolnym Śląskiem wyraźnie wzrasta w najstarszej grupie respondentów w wieku 65 lat i więcej, co jest związane z falą migracji i prawie całkowitą wymianą ludności Dolnego Śląska, jaka nastąpiła po II wojnie światowej (czynnik historyczny). Należy podkreślić, że największy udział osób urodzonych poza Dolnym Śląskiem przypadł na miasta na prawach powiatu, co jest związane z atrakcyjnością lokalnych rynków pracy (czynnik ekonomiczny).

Wykres 1. Pochodzenie respondentów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

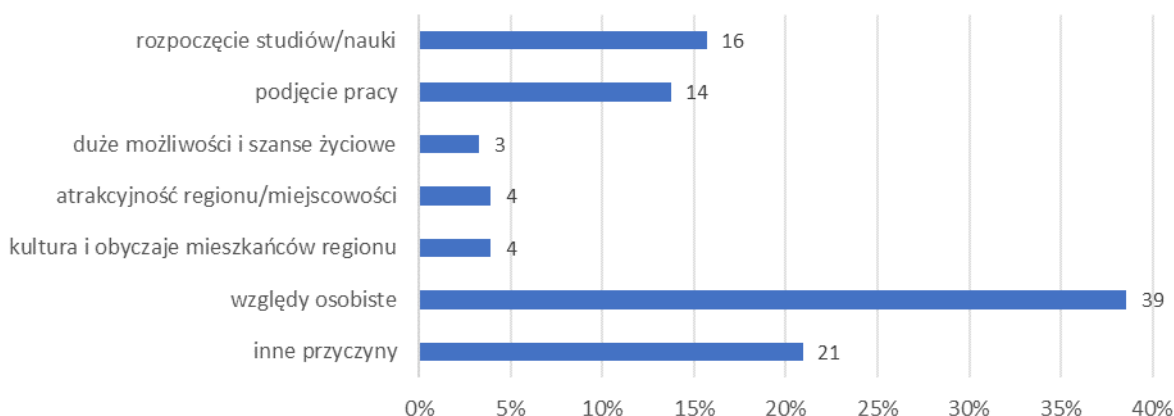
Najczęściej migracja respondentów na Dolny Śląsk wynikała ze względów osobistych (założenie rodziny, pozostawanie w związku, itp.), rozpoczęcia nauki lub studiów oraz podjęcia pracy. Wśród innych istotnych przyczyn należy także wskazać m.in. przybycie na Dolny Śląsk z rodzicami, repatriację czy przesiadlenia (wykres 2). Rodzaje powodów migracji są wyraźnie powiązane z wiekiem respondentów – częściej osoby w wieku 55-64 lata oraz 16-24 lata migrowały ze względów osobistych. Ważnym czynnikiem różnicującym przyczyny migracji jest miejsce zamieszkania respondenta – względy osobiste wyraźnie częściej pojawiały się wśród odpowiedzi osób zamieszkujących gminy wiejskie, z kolei rozpoczęcie studiów lub nauki było zdecydowanie popularniejszą odpowiedzią w grupie respondentów z miast na prawach powiatu.

Dolnoślązacy najczęściej określali swoje powodzenie w życiu jako neutralne (ani najlepiej, ani najgorzej), choć należy zaznaczyć, że w zakresie ocen skrajnych większość osób wskazywała na lepsze niż gorsze powodzenie w życiu.

Najważniejszy warunek udanego i szczęśliwego życia mieszkańców regionu stanowiły: (1) zdrowie, (2) rodzina (trwały związek lub dzieci), (3) satysfakcjonująca praca, (4) posiadane przyjaźnie, (5) dobrobyt materialny. Należy podkreślić, że, większość mieszkańców ze wskazanych dziedzin życia była zadowolona bądź bardzo zadowolona (wykres 3).

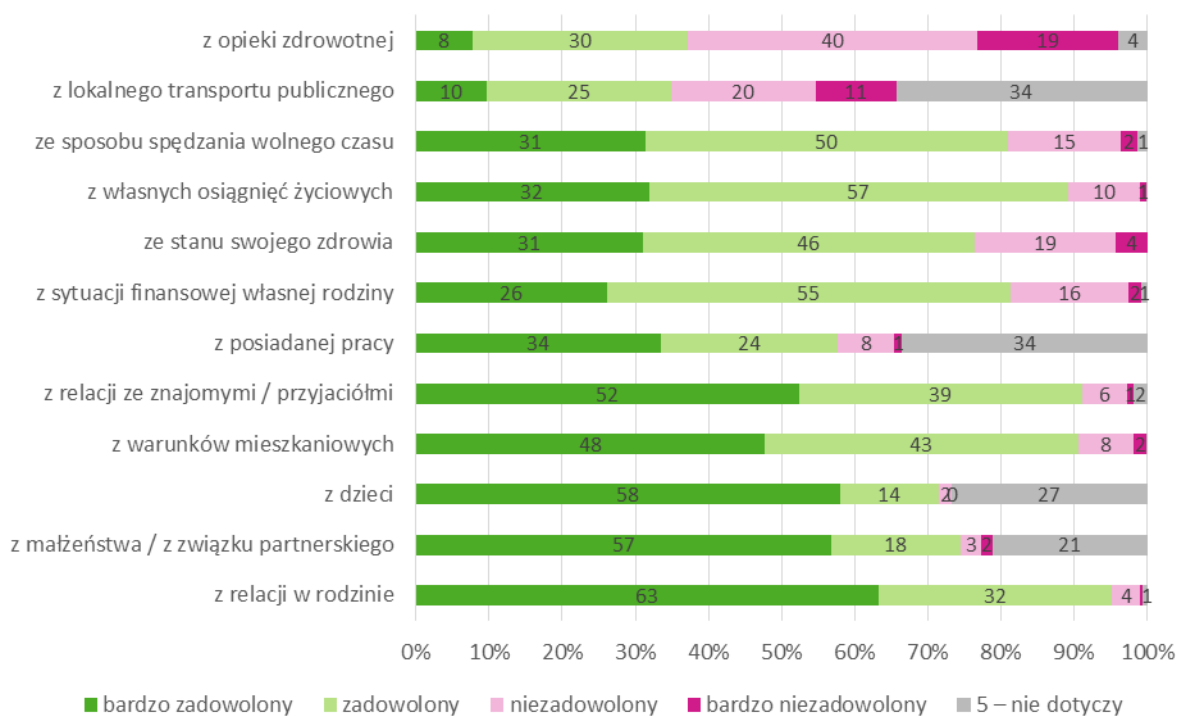

Wykres 2. Przyczyny przyjazdu respondentów na Dolny Śląsk.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Wykres 3. Stopień zadowolenia respondentów z wybranych dziedzin życia.

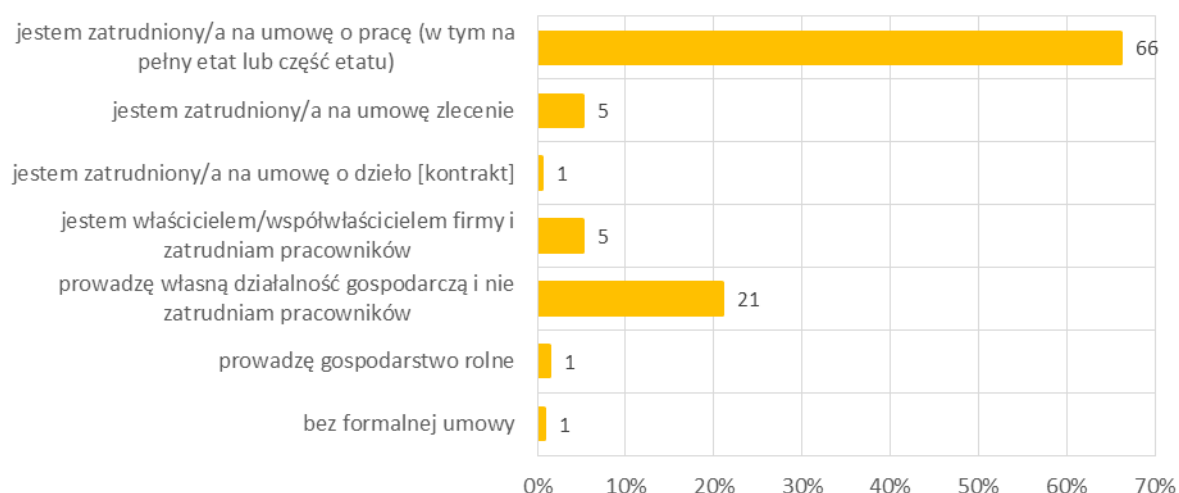

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Przeważającą formą świadczonej lub prowadzonej pracy przez respondentów było zatrudnienie na umowę o pracę (w tym: pełny etat lub część etatu). Należy także podkreślić, relatywnie duży odsetek osób deklarowało prowadzenie własnej działalności gospodarczej (wykres 4).

Większość zatrudnionych Dolnoślązaków (ponad połowa ankietowanych) pracuje na pełen etat (czyli 40 godzin tygodniowo). W pozostałej grupie badanych więcej respondentów zadeklarowało pracę na więcej niż jeden etat niż na mniej niż jeden etat. Co ciekawe, pod względem płci to mężczyźni częściej niż kobiety pracowali więcej niż jeden etat. W kontekście poziomu wykształcenia to osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym w tygodniu pracowały większą liczbę godzin niż osoby z wykształceniem wyższym i średnim.

Wykres 4. Forma świadczonej lub prowadzonej pracy przez respondentów.

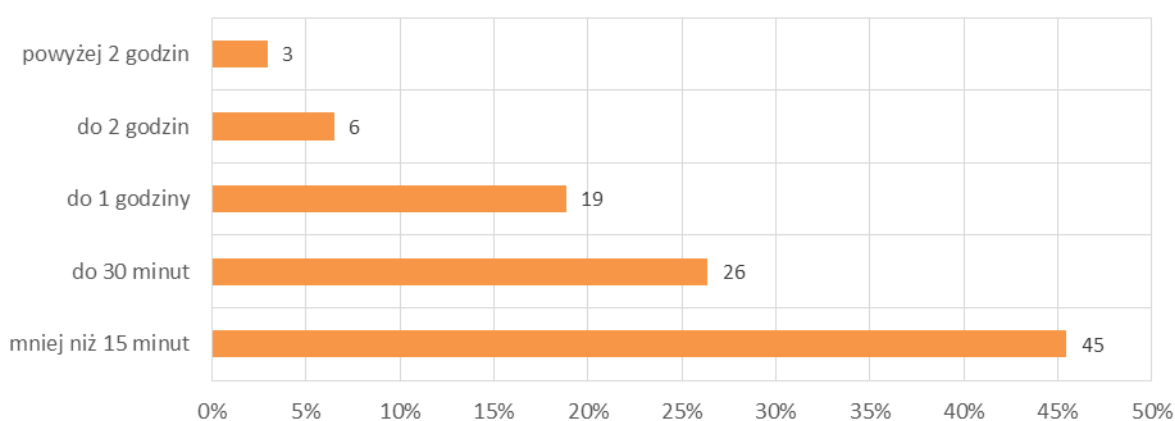

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Blisko połowa badanych Dolnoślązaków pracowała w miejscu zamieszkania. Co ciekawe, zdecydowana większość (ponad połowa ankietowanych) pracowała poza miejscem zamieszkania, natomiast spośród mieszkańców miast na prawie powiatu tylko nieliczni (1/10 ankietowanych) podejmowała pracę poza miejscem zamieszkania.

Najczęściej Dolnoślązacy dojeżdżali do pracy w czasie do 15 minut (niemal połowa ankietowanych). Należy podkreślić, że bardzo rzadko dojazd do pracy badanych osób trwał powyżej 2 godzin (wykres 5). Zdecydowana większość badanych (blisko 3/4 osób) docierała do pracy indywidualnym środkiem transportu (z tego przeważająca większość respondentów dojeżdżała do pracy w pojedynkę). Jedynie co 20. badany korzystał z roweru jako środka transportu do pracy, a co 10. mieszkaniec wybierał komunikację zbiorową.

Wykres 5. Czas dojazdu do pracy respondentów.

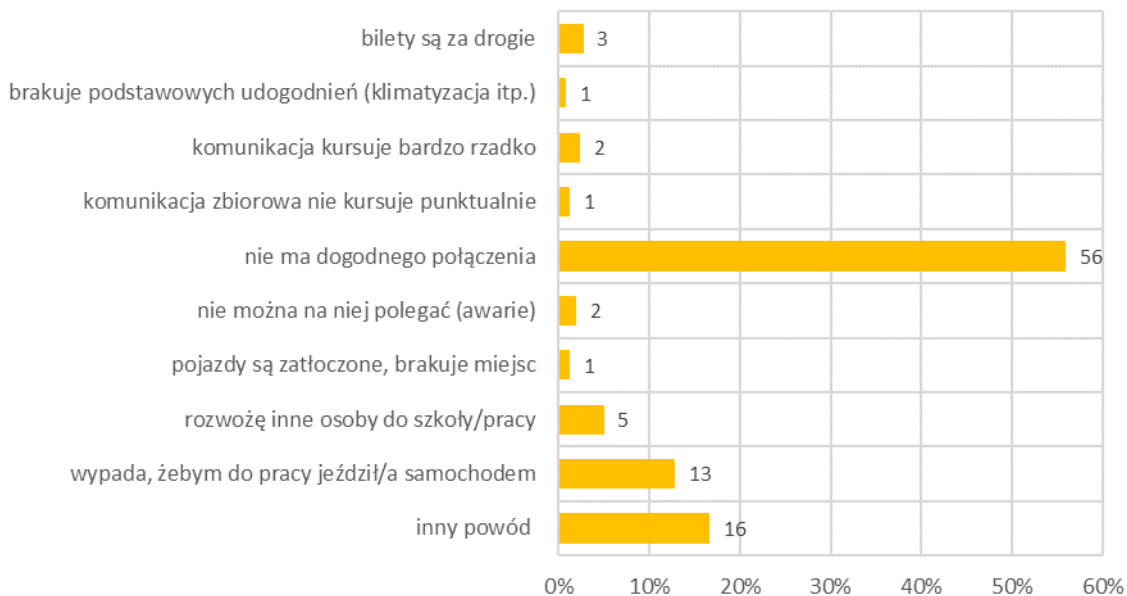

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Główną przyczyną niekorzystania z komunikacji zbiorowej w drodze do pracy był brak dogodnego połączenia, a także zbyt częsta jej awaryjność. Co ciekawe, co 7. respondent stwierdził, że „wypada jeździć do pracy samochodem” (wykres 6). W grupie osób korzystających z komunikacji zbiorowej

najczęściej wybieranym środkiem transportu były kolejno: autobusy miejskie lub podmiejskie, autobusy zakładu pracy, kolej i tramwaj.

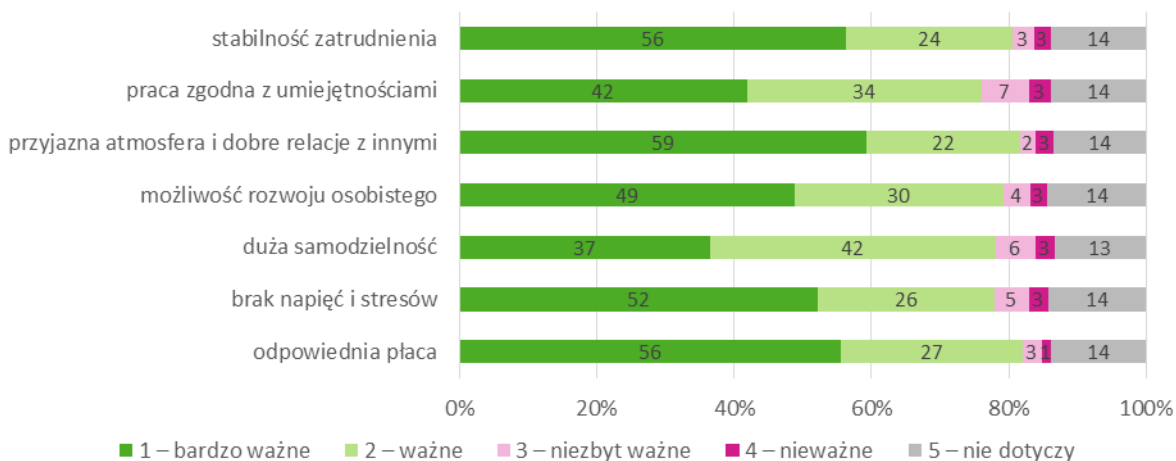
Wykres 6. Powody niekorzystania przez respondentów z komunikacji zbiorowej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Najistotniejszym warunkiem pracy zawodowej dla Dolnoślązaków były: (1) przyjazna atmosfera i dobre relacje z innymi, (2) stabilność zatrudnienia, (3) odpowiednia płaca oraz (4) brak napięć i stresów (wykres 7). Co ciekawe, kluczowym faktorem okazał się czynnik niematerialny. Mieszkańcy regionu w badaniu najczęściej określali posiadane źródło dochodu jako pewne i stabilne. Warto zaznaczyć, że w kontekście posiadanego wykształcenia najmniej pewnie czuły się osoby z wykształceniem podstawowym i zawodowym.

Wykres 7. Ocena ważności wybranych warunków pracy respondentów.

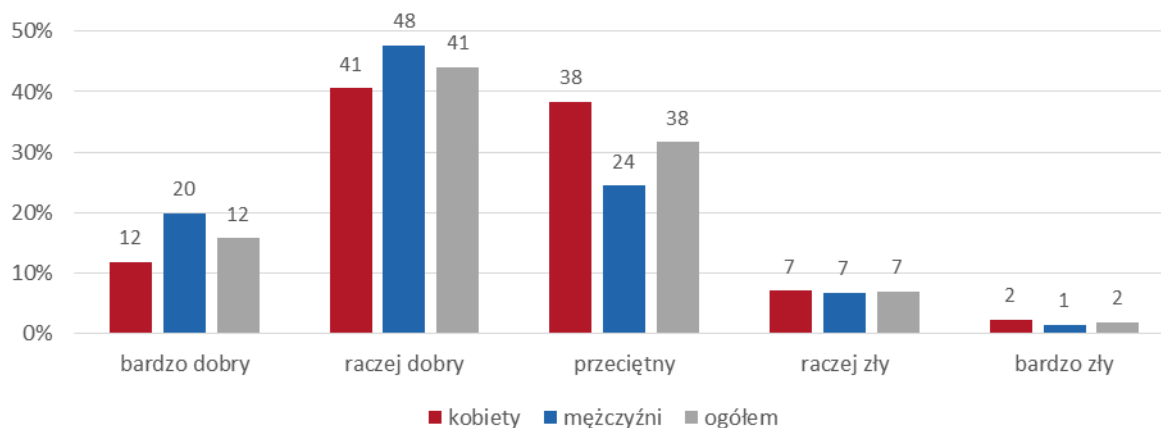

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Większość badanych Dolnoślązaków (ponad połowa mieszkańców) określiło swój stan zdrowia jako raczej dobry lub bardzo dobry. Należy jednak podkreślić dość wyraźne dysproporcje w ocenie stanu

zdrowia, a także częstotliwości korzystania z usług służby zdrowia pod względem płci (wykres 8). Wskazuje to na istotę promocji profilaktyki oraz wiedzy na temat dbania o zdrowie wśród mężczyzn. Bardzo ważne jest także zadbanie w szczególności o osoby z najstarszych grup wiekowych, zarówno pod względem profilaktyki, jak i zapewnienia dostępu do usług zdrowia, a także infrastruktury służby zdrowia (np. rehabilitacji).

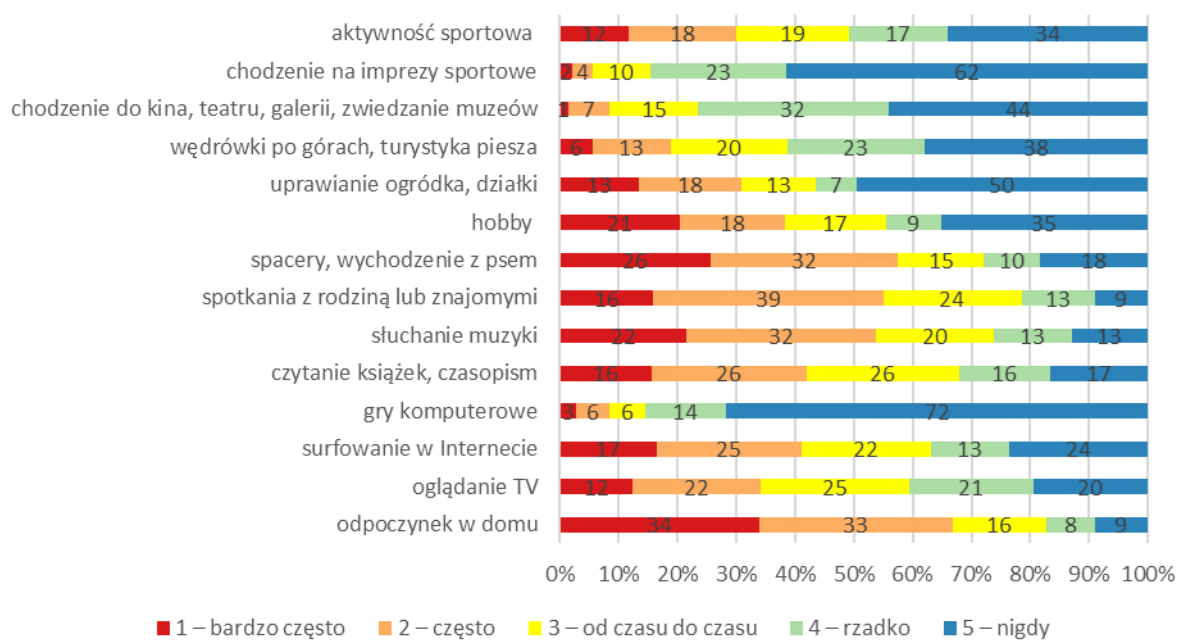
Wykres 8. Ocena stanu zdrowia respondentów według płci.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Przeważająca większość Dolnoślązaków wybierała najczęściej stacjonarne formy spędzania wolnego czasu – w domu lub najbliższym otoczeniu. Formy spędzania wolnego czasu wymagające większego zaangażowania czy aktywności (np. dojazdu czy wyjazdu poza miejsce zamieszkania) wybierane były rzadziej lub okazjonalnie (wykres 9).

Wykres 9. Sposoby spędzania czasu wolnego przez respondentów w ciągu ostatnich 12 miesięcy.

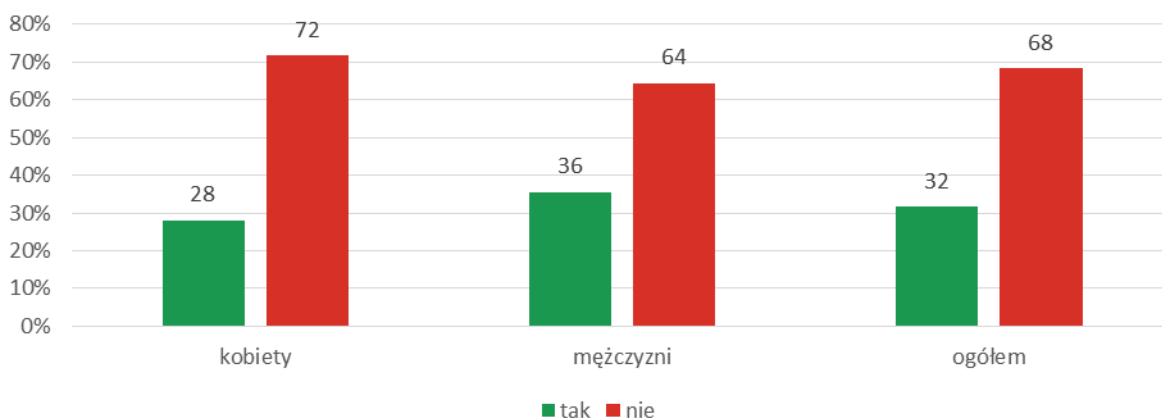

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Zdecydowana większość mieszkańców regionu (blisko 2/3 osób) nie podjęto w latach 2019-2021 aktywności na rzecz społeczności lokalnej, a także nie wsparło lub nie organizowało w ciągu ww. lat działań w ramach organizacji społecznych (wykres 10). Ze względu na niewymierną wartość jaką daje aktywność obywatelska oraz zaangażowanie w życie społeczne, szczególnie istotne, wydaje się być budowanie i wspieranie zaangażowania zwłaszcza kobiet, które rzadziej wykazują takie aktywności, a także osób ze starszych grup wiekowych, które poprzez aktywność na rzecz społeczności lokalnych mogłyby realizować się w wolnym czasie.

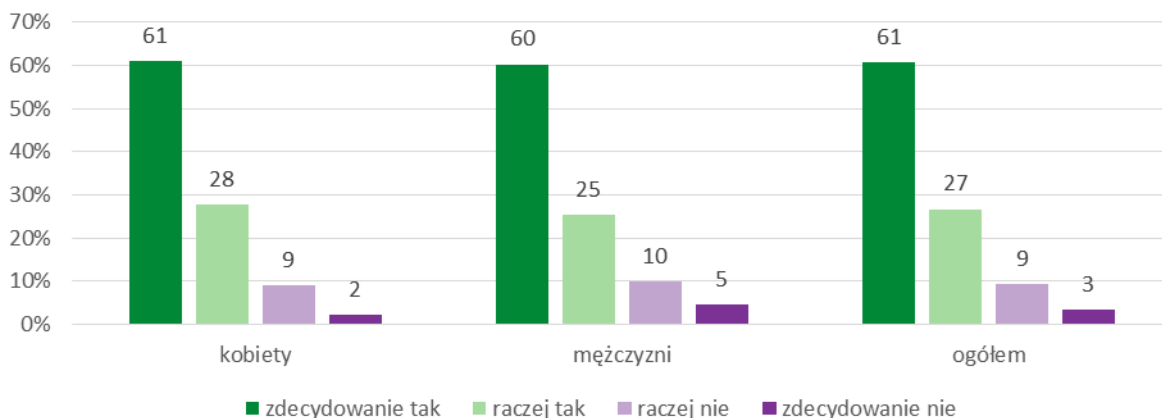
Wykres 10. Zaangażowanie respondentów w działania na rzecz społeczności lokalnej (gminy, osiedla, miejscowości, najbliższego sąsiedztwa) w ciągu ostatnich dwóch lat według płci.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Przeważająca większość badanych Dolnoślązaków (9 na 10 mieszkańców) czuła się związana z miejscem zamieszkania (wykres 11). Ponadto większość respondentów chciałoby mieć wpływ na wygląd swojej miejscowości. Świadczy to niewątpliwie o tym, że najbliższe otoczenie jest bardzo istotne dla mieszkańców. Co ważne, poczucie przywiązania rośnie wraz z wiekiem respondentów, dlatego szczególnie potrzebna wydaje się być edukacja oraz angażowanie w życie lokalnych społeczności najmłodszych grup wiekowych.

Wykres 11. Poczucie przywiązania respondentów do własnego miejsca zamieszkania według płci.

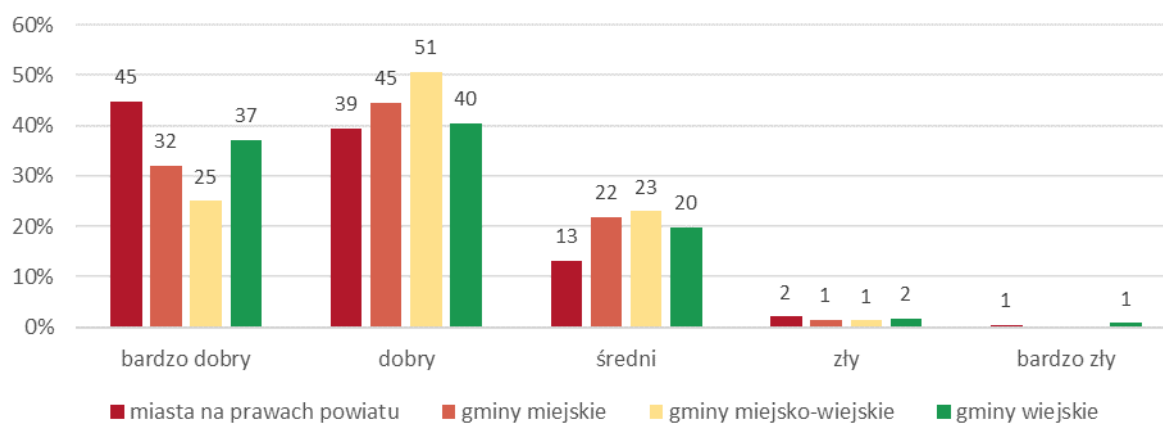

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

WARUNKI ŻYCIA GOSPODARSTW DOMOWYCH

Zdecydowana większość Dolnoślązaków pozytywnie oceniła stan techniczny własnego mieszkania – jako dobry (ponad 43%) i jako bardzo dobry (ponad 35%). Na zły i bardzo zły stan techniczny wskazywało bardzo niewielu respondentów. Należy podkreślić zróżnicowanie opinii ze względu na wiek respondentów – starsze osoby określały stan swojego mieszkania stosunkowo gorzej niż młodszy badani. Dodatkowo uwidoczniły się dysproporcje w kategoriach miejsca zamieszkania ankietowanych – najczęściej na bardzo dobry stan mieszkań wskazywali mieszkańcy miast na prawach powiatu, a najrzadziej osoby zamieszkujące gminy miejsko-wiejskie (wykres 12).

Wykres 12. Stan techniczny mieszkań respondentów według rodzaju gminy zamieszkania.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

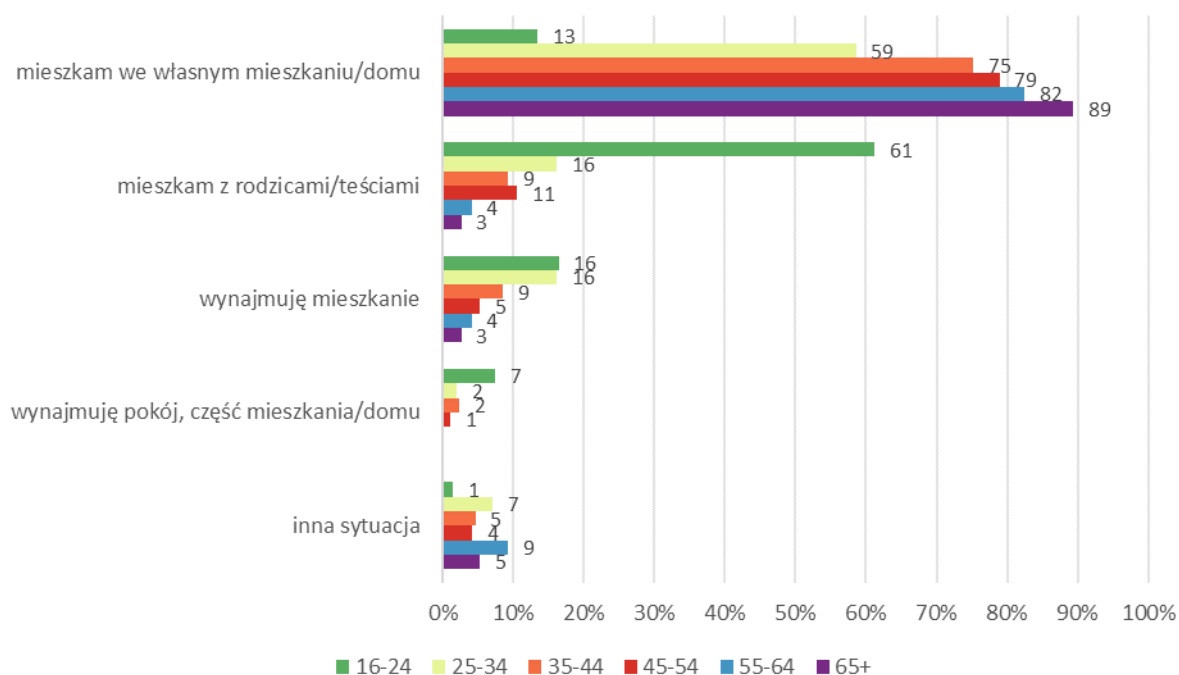
Przeważająca większość Dolnoślązaków zamieszkiwała we własnym mieszkaniu lub domu (70%). Warto nadmienić, że sytuacja mieszkaniowa ankietowanych była silnie powiązana z ich wiekiem. Osoby z najmłodszej grupy wiekowej (16-24 lata) w większości mieszkaly z rodzicami lub teściami, bądź też wynajmowały mieszkanie, pokój, część mieszkania lub domu (wykres 13).

Co ciekawe, sytuacja mieszkaniowa dość znacznie różnicowała się pod względem stanu cywilnego – panny lub kawalerowie, rozwiedzeni oraz osoby pozostające w nieformalnym związku, w porównaniu do osób będących w związku małżeńskim lub owdowiałych, częściej mieszkaly z rodzicami lub teściami, wynajmowały mieszkanie lub pokój, część mieszkania domu, natomiast rzadziej mieszkaly we własnym mieszkaniu lub domu.

Najczęściej badani Dolnoślązacy posiadali mieszkania o powierzchni: 51-60 m², 41-50 m², 100-150 m² oraz 61-70 m². Co ważne, powierzchnia zamieszkiwanego mieszkania była powiązana z wiekiem respondentów – młodsze osoby rezydują w mieszkaniach o stosunkowo mniejszej powierzchni użytkowej niż osoby ze starszych grup wiekowych (wykres 14). Ponadto dominujący, odmienny typ zabudowy na obszarach miejskich i obszarach wiejskich generował istotne różnice w powierzchni użytkowej lokali mieszkańców – na obszarach wiejskich przeważała zabudowa jednorodzinna wolnostojąca o większym metrażu, natomiast mieszkańcy miast w większości zajmowali mieszkania zlokalizowane w wielorodzinnych blokach mieszkalnych o stosunkowo mniejszej powierzchni.

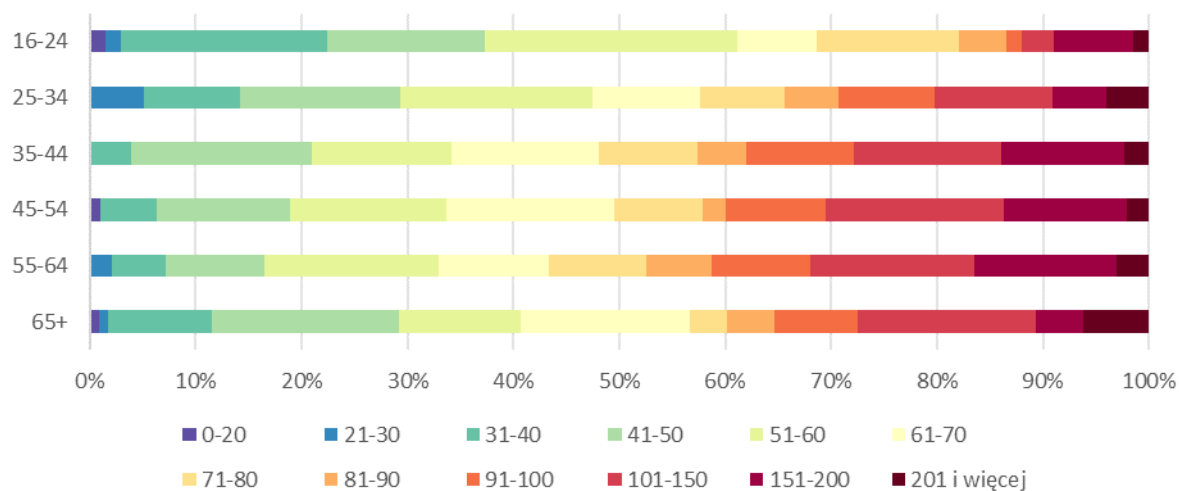

Wykres 13. Sytuacja mieszkaniowa respondentów według grup wieku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Wykres 14. Powierzchnia użytkowa mieszkań zajmowanych przez respondentów według grup wieku.

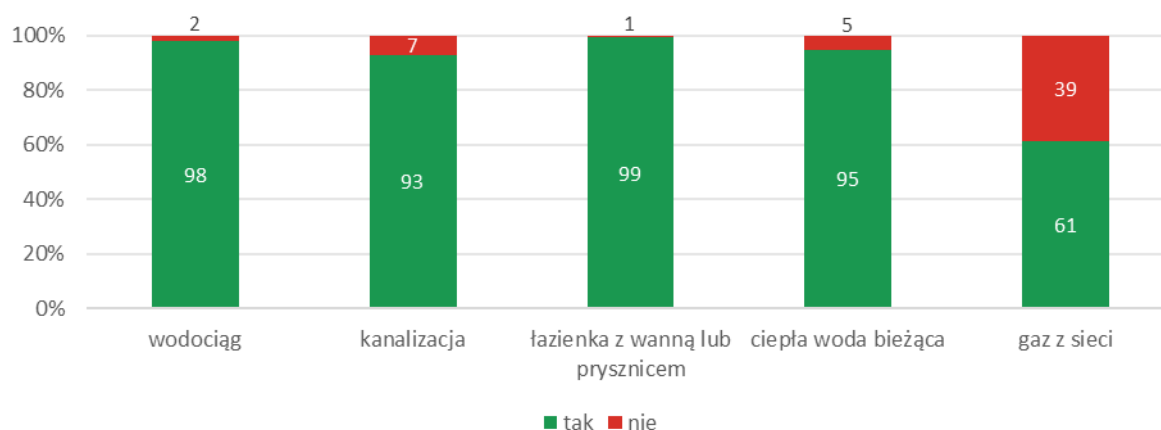

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Mieszkania Dolnoślązaków w zdecydowanej większości (blisko 93%) były wyposażone w łazienkę z wanną lub prysznicem, wodociąg, ciepłą wodę bieżącą i kanalizację. Natomiast mniej powszechne było wyposażenie mieszkań w gaz z sieci (ponad 61%); (wykres 15). Zasobność wyposażenia mieszkań respondentów w elementy infrastruktury technicznej była zależna od ich miejsca zamieszkania – sieć kanalizacyjną posiadali niemalże wszyscy (97%) mieszkańcy miast na prawach powiatu i gmin miejskich, natomiast jej niedobór uwidocznił się w szczególności w gminach wiejskich. Jeszcze większe dysproporcje zaobserwowano w przypadku wyposażenia mieszkania w gaz z sieci – instalację gazową zdecydowanie częściej posiadały mieszkania w miastach na prawach powiatu i w gminach miejskich niż mieszkania w gminach wiejskich i w gminach miejsko-wiejskich.

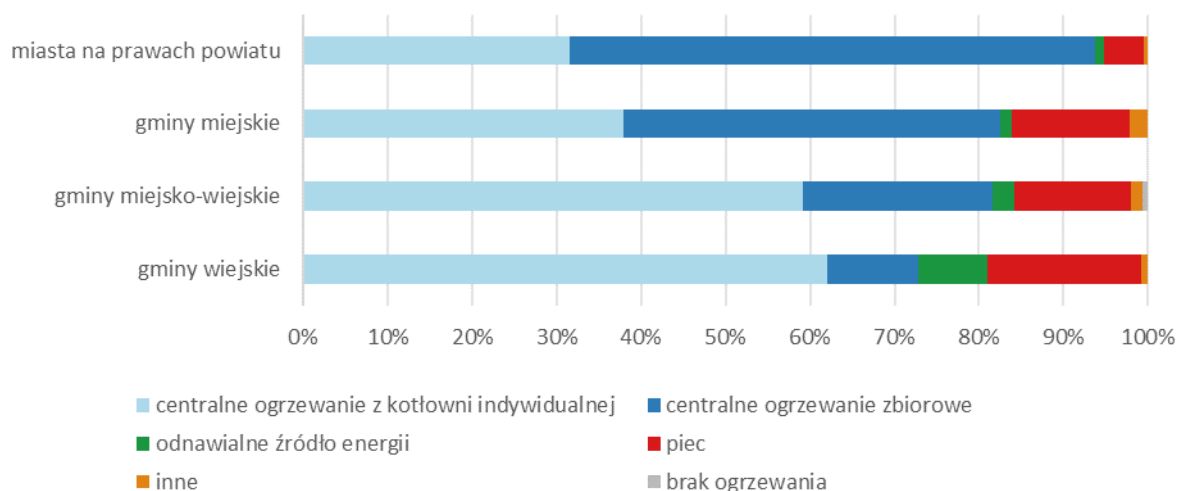
Wykres 15. Wyposażenie mieszkań respondentów w elementy infrastruktury technicznej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Na Dolnym Śląsku najpopularniejszymi sposobami ogrzewania mieszkań, według przeprowadzonej ankietyzacji, były: centralne ogrzewanie z kotłowni indywidualnej (46%) oraz centralne ogrzewanie zbiorowe (38%). Zdecydowanie mniej mieszkańców korzystało z pieców, a sporadycznie mieszkanie było ogrzewane przy użyciu odnawialnych źródeł energii. Centralne ogrzewanie z kotłowni indywidualnej dominowało w gminach wiejskich i w gminach miejsko-wiejskich, natomiast z centralnego ogrzewania zbiorowego częściej korzystały osoby z miast na prawach powiatu i gmin miejskich (wykres 16).

Wykres 16. Sposób ogrzewania mieszkań respondentów według rodzaju gminy zamieszkania.

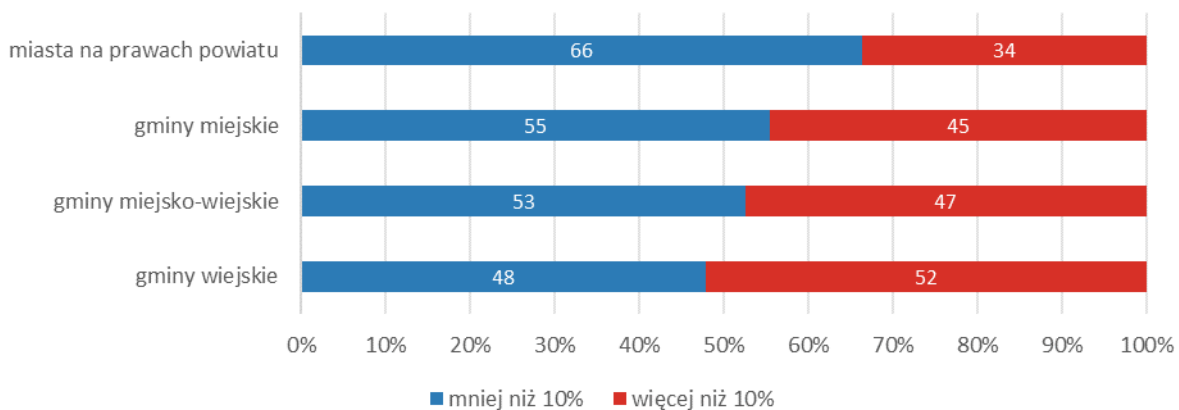

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Większość Dolnoślązaków (57%) przeznaczala na opłaty związane z ogrzewaniem i użytkowaniem energii mniej niż 10% miesięcznych wspólnych dochodów gospodarstwa domowego. Co ciekawe, w strukturze wieku mieszkańców wyróżniała się najstarsza grupa wiekowa (65 i więcej lat), w której większość badanych wydatkowała na ogrzewanie i energię ponad 10% miesięcznych wspólnych dochodów. Należy także podkreślić dysproporcje w poziomie opłat związanych z ogrzewaniem i użytkowaniem energii pomiędzy poszczególnymi rodzajami gmin zamieszkiwanych przez badanych – najniższy odsetek osób wydających ponad 10% wspólnych dochodów gospodarstwa domowego na ogrzewanie i użytkowanie energii wystąpił w miastach na prawach powiatu, a najwyższy w gminach wiejskich (wykres 17).

Wykres 17. Udział miesięcznych wspólnych dochodów przeznaczanych przez gospodarstwa domowe respondentów na wydatki związane z ogrzewaniem i użytkowaniem energii według rodzaju gminy zamieszkania.

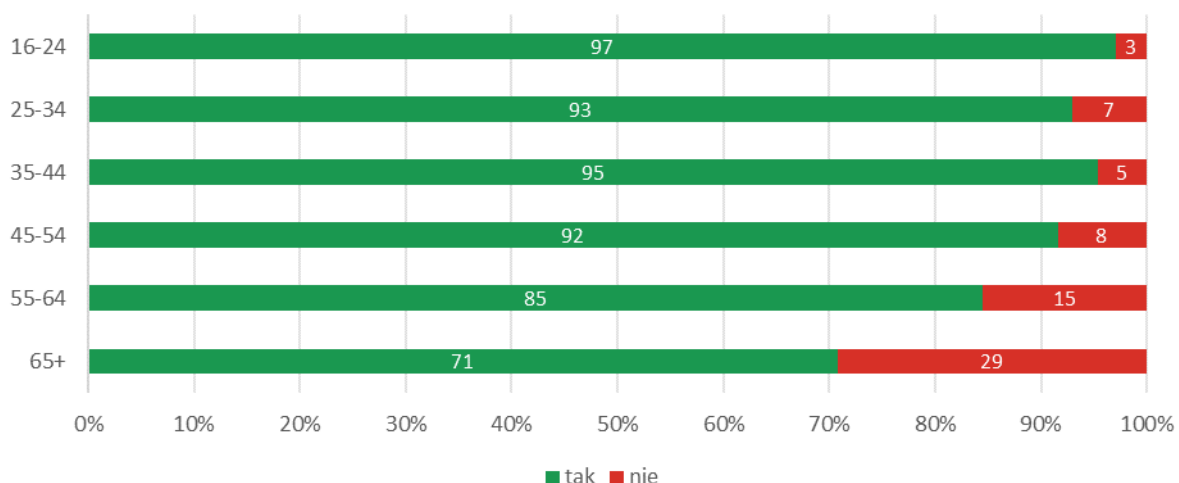

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Zdecydowana większość gospodarstw domowych respondentów (94%) posiadała warunki mieszkaniowe i sytuację dochodową pozwalającą na utrzymanie w pomieszczeniach mieszkania temperatury na poziomie 21°C. Warto zaznaczyć, że nie uwidoczniły się znaczące różnice w obrazie zjawiska zarówno pod względem wieku mieszkańców, jak i ich miejsca zamieszkania.

Gospodarstwa domowe Dolnoślązaków w zdecydowanej większości (blisko 90%) posiadały stały dostęp do Internetu. Należy podkreślić zróżnicowanie w dostępności do sieci internetowej według wieku respondentów – w najstarszych grupach wiekowych udział gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu był wyraźnie niższy od średniej dla regionu (wykres 18). Ponadto dysproporcje zaznaczyły się w kontekście miejsca zamieszkania badanych – co ciekawe, najwyższy udział gospodarstw domowych posiadających stały dostęp do Internetu zanotowano wśród respondentów z gmin wiejskich, a najniższy z gmin miejskich.

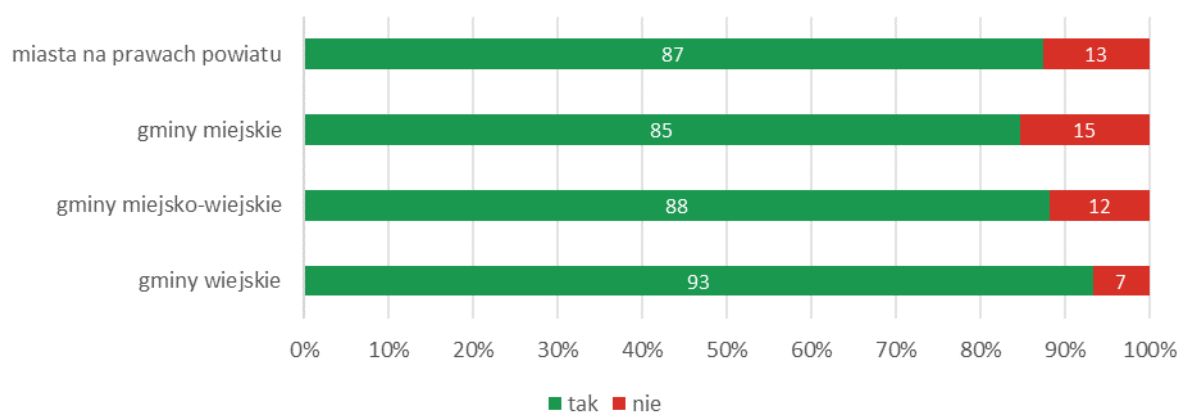
Wykres 18. Dostęp stały do Internetu w gospodarstwach domowych respondentów według grup wieku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Najpowszechniej wykorzystywanym sposobem połączenia gospodarstw domowych z Internetem było połączenie światłowodowe (28%) oraz połączenie kablowe (27%). W poszczególnych grupach wiekowych można zauważyć, że powszechność użytkowania wybranych technologii pozwalających na dostęp do Internetu charakteryzowała się pewnym zróżnicowaniem – korzystanie z sieci komórkowej do łączenia się z Internetem było bardziej popularne w młodszych grupach wiekowych, natomiast korzystanie z połączeń telefonicznych w starszych grupach. Zróżnicowanie było również dostrzegalne pod względem miejsca zamieszkania respondenta. Szczególnie w przypadku połączeń światłowodowych, z których korzystał zdecydowanie większy odsetek respondentów w miastach na prawach powiatu niż w pozostałych rodzajach gmin (wykres 19).

Wykres 19. Dostęp stały do Internetu w gospodarstwach domowych respondentów według rodzaju gminy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Członkowie gospodarstw domowych respondentów posiadających stały dostęp do Internetu wśród zaproponowanych kategorii usług lub aktywności realizowanych przy jego użyciu najczęściej wskazywali, że korzystają z: zakupów internetowych (84% przed pandemią COVID-19; 84% w czasie wykonania badania), opłat za media, rachunki (83%; 84%) i usług finansowych (81%; 82%). Wysoki odsetek realizujących tego typu działania przez Internet był już widoczny przed pandemią COVID-19 i wzrósł on w niewielkim stopniu podczas jej trwania (wykres 20).

Odmienne wyglądała sytuacja w przypadku niektórych usług i aktywności dotychczas realizowanych w dużo mniejszym stopniu przy użyciu Internetu, dla których zanotowano wyraźnie większe wzrosty, takich jak: usługi i konsultacje medyczne (wzrost z 24% do 41%), praca zdalna (z 22% do 30%), nauka zdalna (z 17% do 27%),

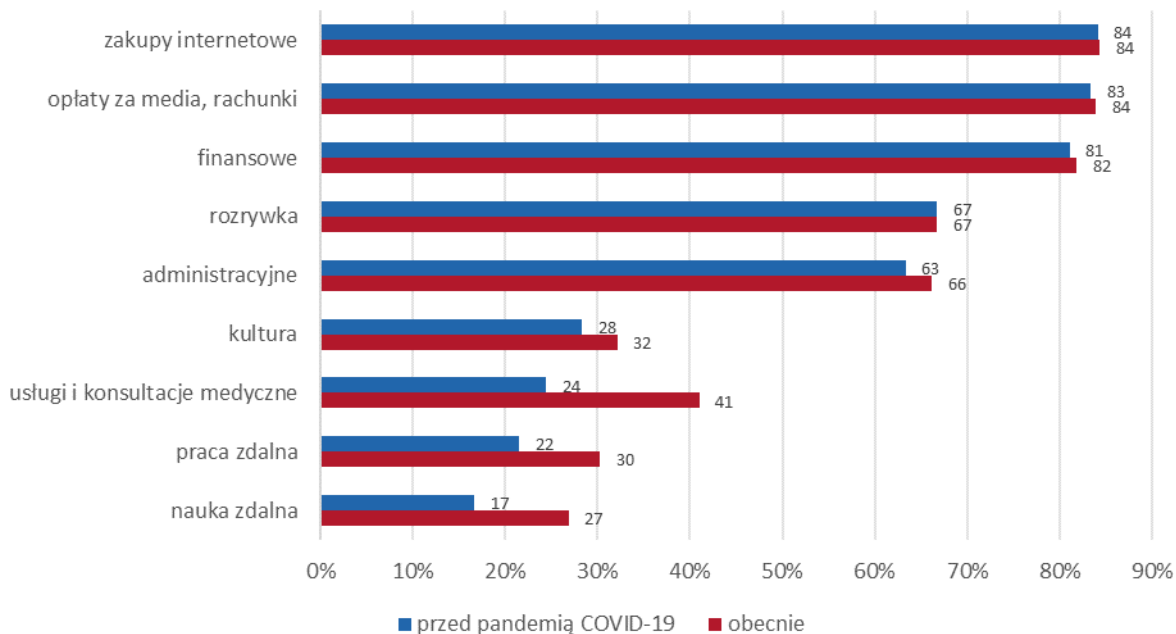
Większość badanych stwierdziła, że w latach 2019-2021 warunki mieszkaniowe w ich gospodarstwach domowych nie uległy zmianie. Zaledwie co 6. mieszkaniec regionu wskazał poprawę warunków, a co 10. respondent zadeklarował ich pogorszenie. Co ważne, respondenci wszystkich ankietowanych grup wiekowych najczęściej określali, że ich sytuacja mieszkaniowa nie uległa zmianie. Należy dodać, że w młodszych grupach wiekowych więcej osób wskazało na poprawę warunków mieszkaniowych niż na ich pogorszenie, natomiast w najstarszych grupach wiekowych sytuacja kształtowała się odwrotnie (wykres 21).

Najczęściej przeciętny miesięczny dochód dolnośląskiego gospodarstwa domowego wynosił ponad 4500 zł (27%) lub 1500-3000 zł (26%). Sytuacja dochodowa różnicowała się głównie pod względem miejsca zamieszkania respondentów i wieku respondentów. Zdecydowanie wyższy poziom dochodów

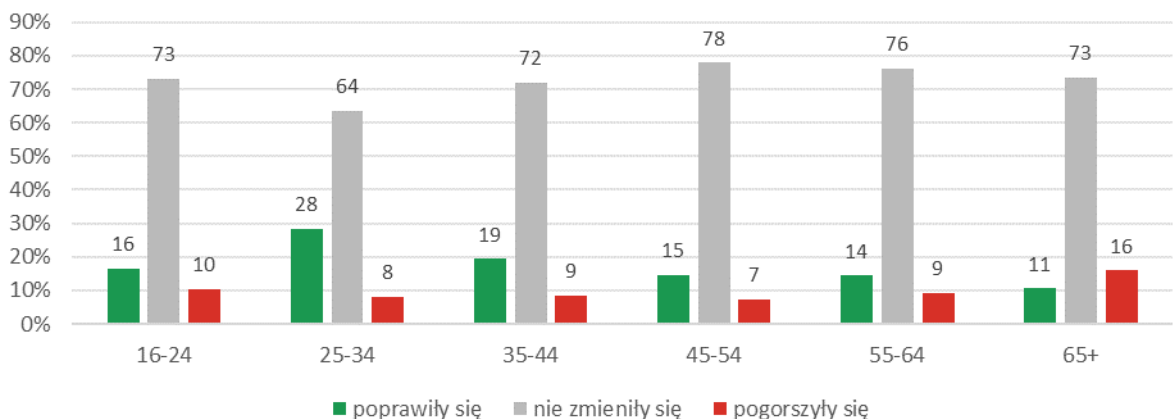
osiągały gospodarstwa w miastach na prawach powiatu, a niższy gospodarstwa w gminach miejskich i w gminach miejsko-wiejskich. Może to świadczyć o występowaniu wielu niekorzystnych zjawisk społecznych i gospodarczych w miastach małych i średnich, co wiąże się z utratą ich funkcji w strukturze funkcjonalno-przestrzennej i ma bezpośredni wpływ na jakość życia ich mieszkańców. Ponadto wyraźnie wyższe dochody posiadali mieszkańcy będący w wieku produkcyjnym (35-44 lata i 45-55 lata); (wykres 22).

Wykres 20. Rodzaje usług realizowanych za pomocą Internetu w gospodarstwach domowych respondentów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Wykres 21. Zmiana warunków mieszkaniowych respondentów według grup wieku.

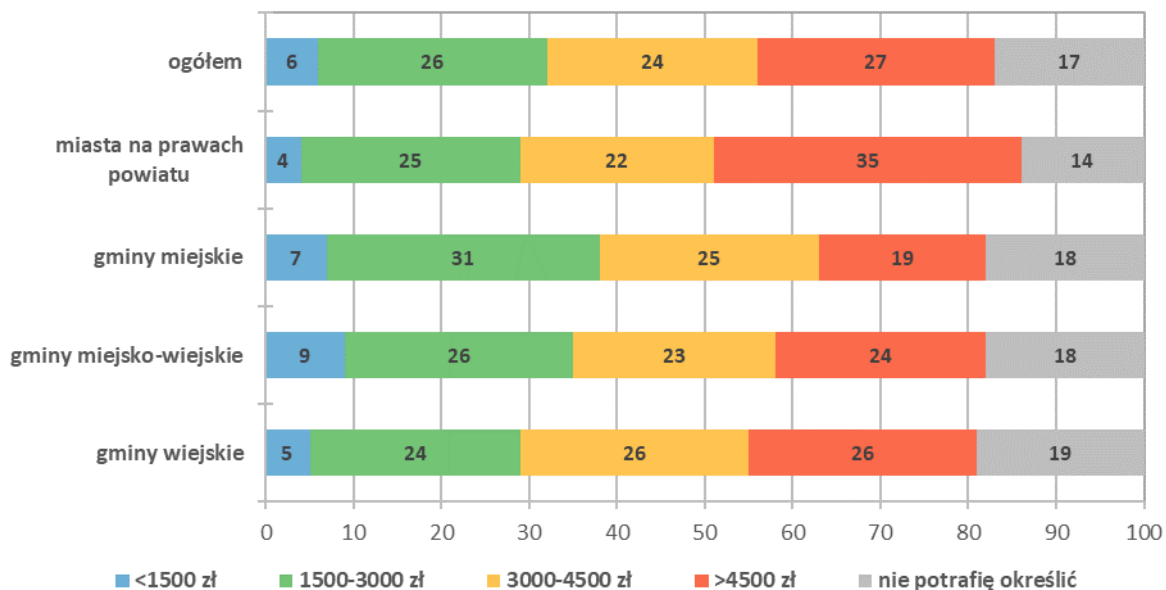
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Większość Dolnoślązaków (blisko 3/4 badanych) w pełni zaspokajało potrzeby własnego gospodarstwa domowego w oparciu o posiadany przeciętny dochód netto. Zaledwie co 20. mieszkaniec regionu uznał stopień zaspokojenia potrzeb jako niewystarczający. Zjawisko to było silnie uwarunkowane miejscem zamieszkania respondentów – znacznie częściej własne potrzeby w oparciu o posiadany dochód w pełni

zaspokajali mieszkańcy miast na prawach powiatu i gmin miejskich niż mieszkańcy gmin wiejskich i gmin miejsko-wiejskich.

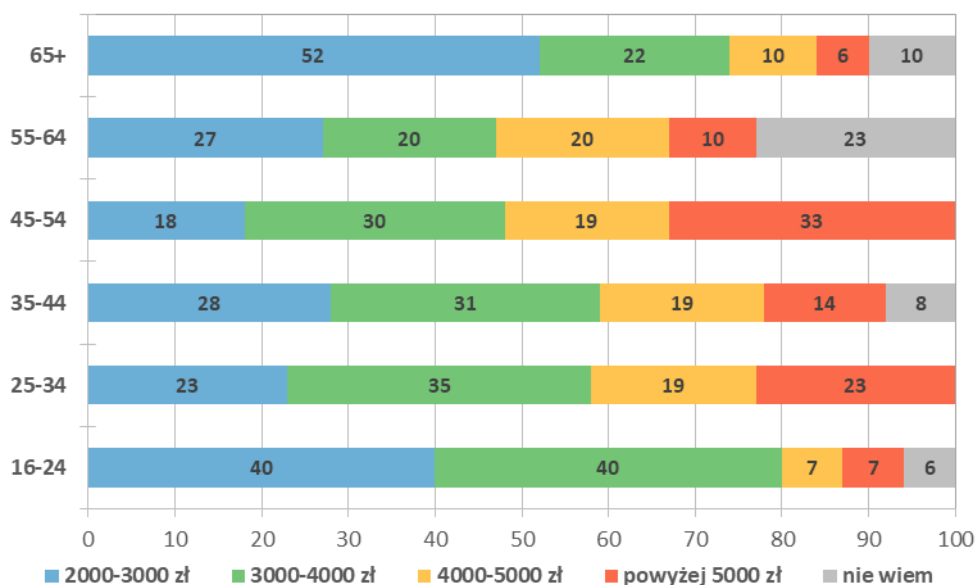
Dolnoślązacy w sytuacjach, w których dochody ich gospodarstw domowych nie pozwalały na zaspokojenie bieżących potrzeb, najczęściej ograniczali swoje bieżące potrzeby, korzystali ze zgromadzonych oszczędności, zaciągali pożyczki lub kredyty bądź korzystali z pomocy rodziny i przyjaciół.

Wykres 22. Struktura przeciętnych miesięcznych dochodów netto w gospodarstwach domowych według rodzaju gminy [%].

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Wykres 23. Struktura najniższych miesięcznych dochodów netto potrzebnych do zaspokojenia bieżących potrzeb gospodarstwa domowego według grup wieku mieszkańców [%].

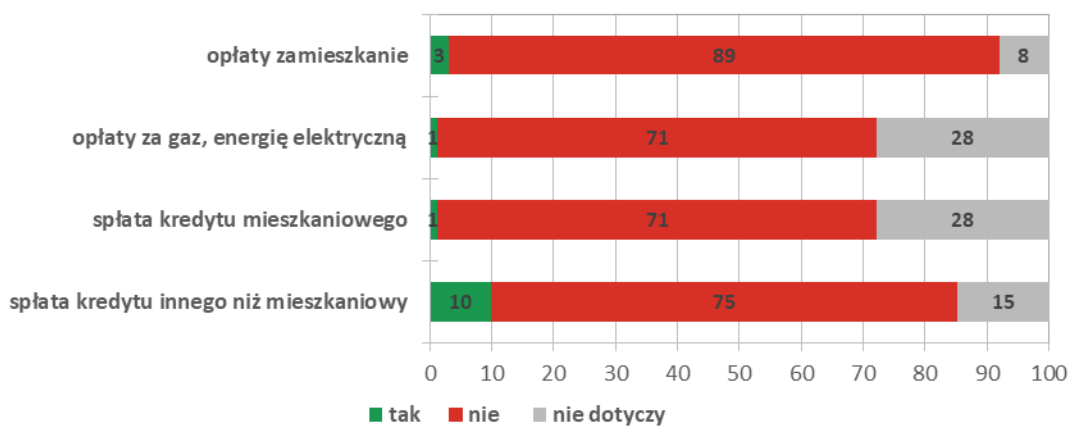
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Mieszkańcy regionu cechowali się znacznym zróżnicowaniem dochodów netto, potrzebnych do zaspokojenia bieżących potrzeb gospodarstwa domowego, pod względem wieku respondentów. Najmniejsze potrzeby wykazywały najczęściej osoby najmłodsze (16-24 lata) i najstarsze (65 i więcej lat), natomiast wyraźnie wyższy poziom potrzeb deklarowali respondenci w wieku 45-54 lat, a więc mieszkańcy będący w wieku produkcyjnym niemobilnym, którzy zazwyczaj cechują się ustabilizowaną sytuacją zawodową i rodzinną (wykres 23).

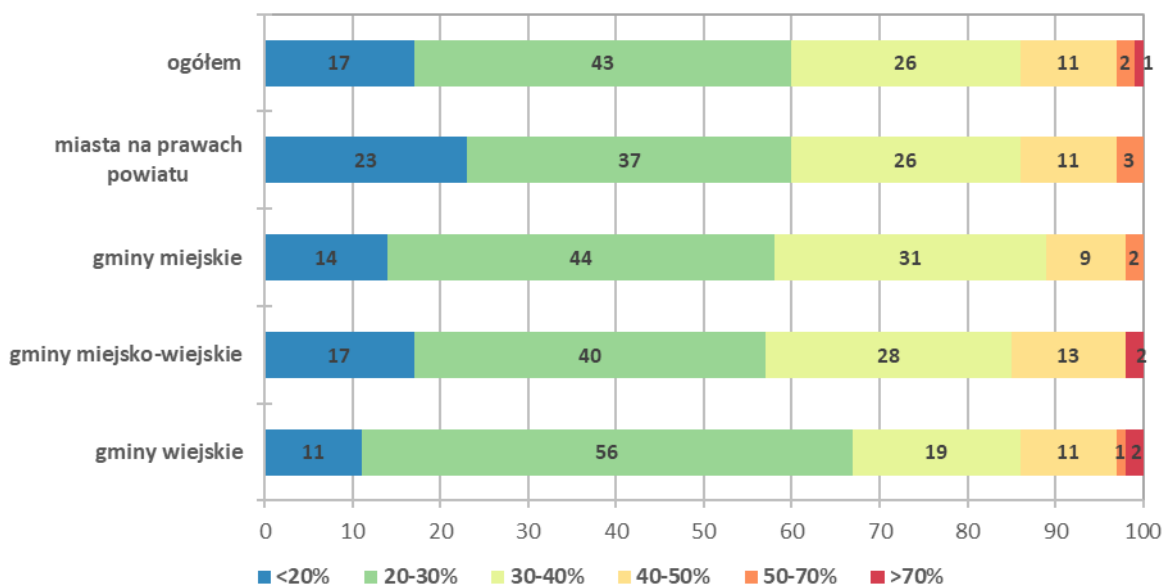
Zdecydowana większość Dolnoślązaków (blisko 3/4 badanych) nie posiadała zaległości z tytułu różnorodnych kosztów stałych ponoszonych przez gospodarstwa domowe. W przypadku wystąpienia jednak trudnej sytuacji finansowej, posiadane zaległości dotyczyły najczęściej spłaty kredytu innego niż mieszkaniowy (wykres 24). Świadczy to, że w ramach kategorii wydatków stałych gospodarstw domowych (realizowanych co miesiąc) priorytetowo traktowane były wydatki związane z opłatami za mieszkanie oraz ze spłatą kredytu mieszkaniowego.

Wykres 24. Zaległości z opłatami według kategorii w gospodarstwach domowych [%].

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Wykres 25. Udział miesięcznych dochodów gospodarstw domowych przeznaczonych na zakup żywności według rodzaju gminy [%].

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Dolnoślązacy na zakup żywności przeznaczali miesięcznie najczęściej 20-30% posiadanych dochodów gospodarstw domowych. Co ważne, dysproporcje w poziomie zjawiska zaznaczyły się w szczególności pod względem miejsca zamieszkania respondenta i jego wieku. W gminach wiejskich zdecydowanie najczęściej mieszkańcy wydatkowali na zakup żywności 20-30% budżetu gospodarstwa domowego, natomiast w pozostałych gminach struktura wydatków była bardziej proporcjonalna i równie często wydatki osiągały poziom 30-40% posiadanego miesięcznego dochodu. Ponadto zdecydowanie częściej wydatki na żywność, stanowiące 30-40% dochodu, deklarowały osoby będące w wieku średnim (45-54 lata) niż młodsze osoby (16-24 lata) i najstarsi mieszkańcy regionu (65 i więcej lat); (wykres 25).

Diagnoza społeczna Województwa Dolnośląskiego 2021, w syntetycznym ujęciu, wskazuje na najistotniejsze tendencje rozwoju społecznego mające wpływ na jakość życia mieszkańców Dolnego Śląska w latach 2019-2021. Opracowanie stanowi próbę uzupełnienia analiz społeczno-gospodarczych opartych na wskaźnikach statystycznych (ilościowych) o kompleksowe informacje o warunkach i jakości życia Dolnoślązaków, a także ich postawach oraz nastrojach społecznych. Kreowanie regionalnej polityki społecznej, bowiem wymaga rzetelnego rozeznania potrzeb jego mieszkańców. Wnioski te nie obejmują ostatnich wydarzeń związanych z wybuchem wojny na Ukrainie i jej wpływu na zachodzące na procesy gospodarcze, m.in. wzrost inflacji.

